UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Militaire samenwerking tegen Europese breuklijnen

Marácz, L.

Publication date
2018
Document Version
Final published version
Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2018). Militaire samenwerking tegen Europese breuklijnen. *Armex*, *102*(1), 13-14. http://www.onsleger.nl/images/ARMEX_2018/Armex-2018-1.pdf

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:17 Nov 2026

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING ‘ONS LEGER’

ARMEX

Meer dan 100 jaar op de bres voor de krijgsmacht

Tussenstop 10th Combat Aviation Brigade in Nederland
Transnistrië, een Russisch bruggenhoofd?
Scania XT-truck het nieuwe werkpaard van defensie

102e jaargang februari 2018 | nummer 1

Column

Militaire samenwerking tegen Europese breuklijnen

Prof. Dr. László Marácz

Het project van de Europese Unie heeft formeel geen einddoel. In geen enkel verdrag staat vermeld wat het einddoel van de Europese Unie is. De vraag is of de macht bij de lidstaten in de Europese Unie geconcentreerd blijft of dat er bestuurlijke bevoegdheden worden overgeheveld naar de Brusselse instellingen; en komt er op termijn zelfs een federale Europese staat naar Amerikaans model? Recente politieke ontwikkelingen in de Europese lidstaten laten zien dat dat laatste zeer onwaarschijnlijk is. Eerder zien we breuklijnen tussen lidstaten en tussen lidstaten en de Europese Commissie aan de oppervlakte komen. In plaats van een Europese eenheidsstaat zal het voorlopig nog een hele klus worden om het gepolariseerde Europese project gaande te houden. Mogelijk biedt verhoogde militaire samenwerking in Europa een optie voor verdere samenwerking.

Franse vlucht naar voren

Recente ontwikkelingen in de Europese politiek hebben breuklijnen binnen de Europese Unie aan de oppervlakte gebracht. Deze breuklijnen ondermijnen het ideaal van één Europese federale staat en bedreigen zelfs het Europese project. Federalisten in Brussel die in het Europees parlement en instellingen rijkelijk vertegenwoordigd zijn, lijken zich nauwelijks te realiseren dat het Europese bouwwerk scheuren en verzakkingen vertoont die steeds moeilijker te repareren zijn. Zij hebben nu hun hoop gevestigd op de Franse president Emmanuel Macron, die voor de vlucht naar voren heeft gekozen. Frankrijk heeft in het verleden vaak de intergouvernementele kaart gespeeld om de positie van Frankrijk te markeren. Het land betrekt de federale positie niet graag maar er is een uitzondering, namelijk als het daarmee Duitsland in toom kan houden. President Macron heeft recentelijk een federaal programma voor Europa gelanceerd om hiermee nog meer controle over de Europese, om preciezer te zijn, de Duitse financiën te krijgen. Nog meer controle van zuidelijke lidstaten vertegenwoordigd door Frankrijk over de euro betekent dat er nog meer geld van noord naar zuid zal worden gepompt. Hiermee hopen de zuidelijke lidstaten de financiële crisis te bestrijden. De vraag is of de noordelijke lidstaten dat wel willen.

Federalisten in Brussel hebben hun hoop gevestigd op de Franse president Emmanuel Macron (rechts). Foto: facebook.com/usdos.france

De leider van de Duitse sociaaldemocraten (SPD), de euroveteraan Martin Schulz, zou dat wel willen. Schulz is een overtuigd federalist en heeft als reactie op het programma van Macron aangegeven dat Duitland wat hem betreft ingeruild kan worden voor een federaal Europa. De SPD en de partij van bondskanselier Merkel, het CDU, hebben echter bij de Duitse bondsdagverkiezingen in november 2017 een gevoelige nederlaag geleden. Het Duitse electoraat is blijkbaar minder enthousiast over het opheffen van Duitsland. Het is onwaarschijnlijk dat een nieuwe Duitse regering met daarin de conservatie vleugel van Merkel's christendemocraten, de Beierse CSU, aan boord een federalistisch programma zou willen steunen. Macron's signalen uit Parijs zullen in Berlijn niet op weerklank kunnen rekenen. Een pas op de plaats in Europa lijkt in Berlijn het meest haalbare.

Bulgaarse EU-voorzitter dekt Polen

De Europese Commissie heeft het aan de stok met Polen. De Europese Commissie heeft in de persoon van vicevoorzitter Frans Timmermans gedreigd artikel 7 van het Unie Verdrag, de zogeheten 'nucleaire optie', tegen Polen in te zetten. Hierdoor zou Polen voor onbepaalde tijd zijn stemrecht binnen de Europese Raad verliezen. Volgens Timmermans zijn de Poolse juridische hervormingen van de conservatieve Poolse regering onder leiding van premier Mateusz Morawiecki niet in overstemming met Europese richtlijnen. Brussel verwijt de Poolse regering van de partij Recht en Rechtvaardigheid Partij (PiS) dat zij een te grote invloed krijgt op het benoemen van nieuwe rechters in Polen. Polen heeft zelf aangegeven een bemiddeling met de Europese Commissie zinloos te vinden. Om de nucleaire optie te starten is echter unanimiteit binnen de Europese Raad nodig. Hongarije, een bondgenoot van Polen in de Midden-Europese Visegradsamenwerking, had al eerder aangegeven dat anti-Pools beleid van de Europese Commissie gevetood zal worden. Hierbij heeft zich ook Bulgarije, een land op de Balkan

De Bulgaarse premier Bojko Borisov, hier links met Commissievoorzitter Juncker, vindt dat zijn land door de Europese Commissie en door een aantal lidstaten gemarginaliseerd wordt. Foto: EU

dat lid wil worden van de Schengenzone en de euro wil invoeren, gevoegd. Bulgarije zit dit halfjaar de Europese Raad voor en de Bulgaarse premier Bojko Borisov die vindt dat zijn land door de Europese Commissie en door een aantal lidstaten, waaronder ons land, gemarginaliseerd wordt, heeft al gezegd dat de nucleaire optie tegen Polen niet onder het Bulgaarse voorzitterschap geagendeerd zal worden. Dat zou volgens Borisov tot nog verdere polarisatie tussen de West-Europese en Oost-Europese lidstaten leiden. Hieruit blijkt dat de federalistische positie van Brussel geen gezag uitstraalt in Europa. De patstelling tussen de Europese Commissie en Polen is voorlopig onoplosbaar.

Oostenrijk richt zich op Visegrad

Vanwege de toetreding van Oostenrijk tot de Europese Unie in 1995 heeft het land zich in haar recente geschiedenis op West-Europa en vooral op grote broer Duitsland georiënteerd. Oostenrijk als traditioneel land van het midden van Europa heeft altijd nog de optie om de geopolitieke bakens naar Midden-Europa te verzetten. Oostenrijk grenst immers aan Midden-Europa en heeft daarmee cultureel-historische banden. De koers van de Oostenrijkse regering is na de recente verkiezingen flink opgeschoven naar rechts. De jonge conservatieve politicus van de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) Sebastian Kurz heeft overtuigend de verkiezingen gewonnen en een regering gevormd waaraan ook het populistische FPÖ dat een antimigratiebeleid voorstaat, meedoet. Het gevolg hiervan is dat de regering-Kurz haar medewerking aan het federalistische migratiebeleid van de Europese Commissie, waarbij Brussel bepaalt hoeveel en welke migranten over welke lidstaat worden verspreid, opgezegd. Oostenrijk is door dit beleid in het kamp van het Visegradbondgenootschap waarin Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije samenwerken, terechtgekomen.

De populistische FPÖ maakt sinds de verkiezingen deel uit van de Oostenrijkse regering. Foto: Flickr

Militaire samenwerking

De Europese blokvorming van anti-federalistische lidstaten tegenover Brussel wordt steeds meer afgetekend. Er is hierdoor ook een duidelijke 'Oost-West' tegenstelling ontstaan. Het federalistische ideaal heeft eigenlijk alleen nog maar steun in Brussel en in regeringskringen van een aantal West-Europese staten. Duitse federalisten zullen echter niet het politieke draagvlak hebben om dit programma door te zetten waardoor Frankrijk alleen komt te staan. Diepe breuklijnen tekenen zich af op de Europese kaart en Brussel kijkt machteloos toe. Nu politiek gezien het Europese project stagneert, is het zinvol om het project gaande te houden in het militaire domein. De anti-federalistische staten zijn namelijk wel geïnteresseerd in een nauwere militaire samenwerking in Europa. Veiligheid, de buitengrenzen van Europa en terrorismebestrijding zijn dossiers waarop men elkaar in Europa wel zou kunnen vinden. Het zou een nobele taak zijn voor de nieuwe Nederlandse minister van Defensie, mevrouw Bijleveld, om hiermee aan de slag te gaan.

Het is zinvol om het Europese project gaande te houden in het militaire domein. Foto: Flickr, Rock Cohen